

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

20 02

Tijdvak 1

Inzenden scores

Uiterlijk op 29 mei de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school op de daartoe verstrekte optisch leesbare formulieren naar de Citogroep zenden.

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-94-427 van september 1994) en bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het procesverbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het procesverbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel.

Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 punten, zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;

3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het antwoordmodel anders is vermeld.

5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het antwoordmodel anders is vermeld.

6 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

7 Voor deze toets kunnen maximaal 60 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer (artikel 42, tweede lid, Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO).

Dit cijfer kan afgelezen worden uit tabellen die beschikbaar worden gesteld. Tevens wordt er een computerprogramma verspreid waarmee voor alle scores het cijfer berekend kan worden.

3 Vakspecifieke regel

Voor het vak Economie 1,2 (nieuwe stijl) en economie (oude stijl) HAVO is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van drie punten voor het hele examen.

4 Antwoordmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

Maximumscore 2

- 1 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- Een antwoord waaruit blijkt dat het gaat om het aantal scholieren.
 - Een antwoord waaruit blijkt dat het gaat om de prijs van andere goederen.

Maximumscore 2

- 2 ja
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat een prijselasticiteitscoëfficiënt van $-0,1$ aangeeft dat (uitgaande van dezelfde prijsverandering) de procentuele verandering van de gevraagde hoeveelheid bij jongens zonder kleedgeld minder groot is dan bij meisjes zonder kleedgeld.

Maximumscore 2

- 3 stijgen
Een voorbeeld van een juiste toelichting is:
Een toelichting waaruit blijkt dat de vraag naar spijkerbroeken van meisjes met kleedgeld prijsinelastisch is, waardoor een prijsstijging tot een minder dan evenredige daling van de afzet leidt.

Opgave 2

Maximumscore 2

- 4 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat stijgende bestedingen tot toenemende BTW-ontvangsten kunnen leiden.

Maximumscore 3

- 5 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
Beschikbaar als extraatje	$0,25 \times 2,1$ miljard euro	525 miljoen euro
Bestemd voor de minima	800.000×500 euro	<u>400 miljoen euro</u>
Beschikbaar voor alle AOW-ers samen		125 miljoen euro
- Beschikbaar per AOW-er: $\frac{125}{2,5} = 50$ euro

Maximumscore 3

- 6 partij B
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat tegenvallende ontvangsten zich voordoen bij onderbesteding; bij het voeren van anticyclische begrotingspolitiek moeten de bestedingen dan worden gestimuleerd waardoor het financieringstekort van de overheid oploopt.

Opgave 3

Maximumscore 2

- 7 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat het inkomen van de kwekers van snijbloemen moet worden beschermd.

Maximumscore 2

- 8 Uit de zin: "Bovendien groeien de bloemen sneller, waardoor er veel snijbloemen geplukt moeten worden."

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

Een toelichting waaruit blijkt dat (onafhankelijk van de prijs) het aanbod van snijbloemen toeneemt, waardoor de aanbodlijn (naar rechts) verschuift.

Maximumscore 2

- 9 Een voorbeeld van een juiste berekening is:

Uitgaven veilingfonds eerste week juli

Opkopen doorgedraaide snijbloemen: $200.000 \times \text{€ } 1,40$ € 280.000

Inkomsten veilingfonds eerste week juli

Inhouding op de omzet: $0,05 \times \text{€ } 2.080.000$ € 104.000

Verkoop aan bejaardentehuizen: $0,10 \times 200.000 \times \text{€ } 0,50$ € 10.000

Totale inkomsten € 114.000

Het veilingfonds is in de eerste week van juli afgenomen met € 166.000

Maximumscore 2

- 10 Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat het verkopen van snijbloemen aan bejaardentehuizen voor een prijs onder de bodemprijs tot afname van de vraag naar snijbloemen op de veiling kan leiden.

Opgave 4

11 □ Maximumscore 6

Karel:

Te beoordelen aspect	Noteer 0, 1 of 2 punten: 0 indien (vrijwel) geheel fout 2 indien (vrijwel) geheel goed 1 bij twijfel
a Het gevolg voor de arbeidsmarkt is correct uitgewerkt. Te denken valt aan afname van structurele problemen op de arbeidsmarkt.	
b Het gevolg voor de secundaire inkomensverdeling is correct uitgewerkt. Te denken valt aan het minder scheef worden van de inkomensverdeling, hetgeen wenselijk wordt geacht.	
Het gekozen aspect past bij het voorafgaande betoog en is correct uitgewerkt. Te denken valt aan: bij 2: beperking van de milieuverontreiniging of afname van het aantal verkeersslachtoffers. bij 3: door afnemende werkloosheid dalen de sociale uitkeringen. bij 4: extra groei van productie en inkomen doordat een golf aan toenames van bestedingen wordt opgeroepen.	
Indien het gebruikte aantal woorden te veel afwijkt en / of het betoog geen goed doorlopend verhaal is.	-1
Totaal aantal punten	

Loes:

Te beoordelen aspect	Noteer 0, 1 of 2 punten: 0 indien (vrijwel) geheel fout 2 indien (vrijwel) geheel goed 1 bij twijfel
a Het gevolg voor de arbeidsmarkt is correct uitgewerkt. Te denken valt aan afname van de vraag naar arbeid in de autobranche.	
b Het gevolg voor de secundaire inkomensverdeling is correct uitgewerkt. Te denken valt aan verdergaande nivellering die (met het oog op internationale ontwikkelingen) niet wenselijk wordt geacht.	
Het gekozen aspect past bij het voorafgaande betoog en is correct uitgewerkt. Te denken valt aan: bij 1: toename van het aantal reizigers per openbaar vervoer kan tot overvolle bussen en treinen leiden. bij 2: toename van het beslag op de natuur door de noodzaak van extra treininfrastructuur. bij 4: gevaar voor toename van inflatie doordat de extra groei van productie en inkomen tot overbesteding leidt.	
Indien het gebruikte aantal woorden te veel afwijkt en / of het betoog geen goed doorlopend verhaal is.	-1
Totaal aantal punten	

Opgave 5**Maximumscore 2**

- 12 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 $1650 \times 0,15245 \times 2,20371 = f 554,33$

Maximumscore 2

- 13 lager
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat voor dezelfde hoeveelheid euro's minder guldens moeten worden betaald waardoor het prijspeil in guldens daalt.

Maximumscore 2

- 14 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- Een antwoord waaruit blijkt dat de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven verslechtert waardoor de export kan dalen en de werkloosheid in de exportsector toeneemt.
 - Een antwoord waaruit blijkt dat de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven verslechtert waardoor de export en het nationale inkomen kunnen dalen zodat de consumptie daalt / de investeringen dalen en de werkloosheid toeneemt.

Maximumscore 2

- 15 een revaluatie van de gulden
Voorbeelden van een juiste toelichting zijn:
- Een toelichting waaruit blijkt dat de verhoging van de omwisselkoers niet het gevolg is van een verandering in vraag en / of aanbod op de valutamarkt.
 - Een toelichting waaruit blijkt dat het gaat om een officiële verhoging van de omwisselkoers van de gulden.

Opgave 6**Maximumscore 2**

- 16 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat de beroepsbevolking tussen 1993 en 1997 is toegenomen.

Maximumscore 2

- 17 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 $5.769.000 + 3.000 = 5.772.000$ personen.

Maximumscore 2

- 18 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 $(77,6\% - 37,6\%) \times 6.164.000 = 2.465.600$ personen

Maximumscore 2

- 19 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
- de werkgelegenheid
Uit het antwoord moet bovendien blijken dat de werkgelegenheid (steeds meer) toeneemt.
 - de particuliere investeringen
Uit het antwoord moet bovendien blijken dat de investeringen (steeds meer) toenemen.

Maximumscore 2

- 20 Een antwoord waaruit blijkt dat het gaat om 1994, omdat in dat jaar de arbeidsproductiviteit sterker stijgt dan de loonkosten per werknemer.

Opgave 7**Maximumscore 3**

- 21
-
- Een voorbeeld van een juiste berekening is:

Het aantal nieuwe personeelsleden is $\frac{540 \times 40 \times 0,10 \times 0,80}{30} = 57,6$

De werkgelegenheid stijgt met $\frac{57,6}{540} \times 100\% = 10,7\%$

Opmerking

Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Maximumscore 3

- 22
-
- gestegen

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Een verklaring waaruit blijkt dat door een herbezetting van minder dan 100% het aantal gewerkte uren is afgenomen terwijl de productie gelijk gebleven is.

Opgave 8**Maximumscore 1**

- 23
-
- 197 miljard euro

Maximumscore 2

- 24
-
- Een voorbeeld van een juiste berekening is:

De inkomende geldstroom van gezinnen bedraagt

€ 350 miljard

De gegeven uitgaande geldstroom van gezinnen bedraagt € 199 + € 47

€ 246 miljard

De belastingontvangsten van de overheid bedragen

€ 104 miljard

Maximumscore 2

- 25
-
- Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{197 + 180}{350} = 1,08$$

Opmerkingen

Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Een antwoord in procenten ook goed rekenen.

Maximumscore 3

- 26
-
- Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een pijl van bedrijven naar overheid die weergeeft dat bedrijven belastingen / heffingen betalen.
- Een pijl van overheid naar gezinnen die weergeeft dat de overheid overdrachtsinkomens uitkeert.
- Een pijl van overheid naar buitenland die weergeeft dat de overheid ontwikkelingshulp betaalt.

Einde

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-94-427 van september 1994) en bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het procesverbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het procesverbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel.

Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 punten, zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;

3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het antwoordmodel anders is vermeld.

5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het antwoordmodel anders is vermeld.

6 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

7 Voor deze toets kunnen maximaal 60 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer (artikel 42, tweede lid, Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO).

Dit cijfer kan afgelezen worden uit tabellen die beschikbaar worden gesteld. Tevens wordt er een computerprogramma verspreid waarmee voor alle scores het cijfer berekend kan worden.

3 Vakspecifieke regel

Voor het vak Economie 1,2 (nieuwe stijl) en economie (oude stijl) HAVO is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van drie punten voor het hele examen.

4 Antwoordmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

Maximumscore 2

- 1 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- Een antwoord waaruit blijkt dat het gaat om het aantal scholieren.
 - Een antwoord waaruit blijkt dat het gaat om de prijs van andere goederen.

Maximumscore 2

- 2 ja
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat een prijselasticiteitscoëfficiënt van $-0,1$ aangeeft dat (uitgaande van dezelfde prijsverandering) de procentuele verandering van de gevraagde hoeveelheid bij jongens zonder kleedgeld minder groot is dan bij meisjes zonder kleedgeld.

Maximumscore 2

- 3 stijgen
Een voorbeeld van een juiste toelichting is:
Een toelichting waaruit blijkt dat de vraag naar spijkerbroeken van meisjes met kleedgeld prijsinelastisch is, waardoor een prijsstijging tot een minder dan evenredige daling van de afzet leidt.

Opgave 2

Maximumscore 2

- 4 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat stijgende bestedingen tot toenemende BTW-ontvangsten kunnen leiden.

Maximumscore 3

- 5 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
Beschikbaar als extraatje	$0,25 \times 2,1$ miljard euro	525 miljoen euro
Bestemd voor de minima	800.000×500 euro	<u>400 miljoen euro</u>
Beschikbaar voor alle AOW-ers samen		125 miljoen euro
- Beschikbaar per AOW-er: $\frac{125}{2,5} = 50$ euro

Maximumscore 3

- 6 partij B
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat tegenvallende ontvangsten zich voordoen bij onderbesteding; bij het voeren van anticyclische begrotingspolitiek moeten de bestedingen dan worden gestimuleerd waardoor het financieringstekort van de overheid oploopt.

Opgave 3

Maximumscore 2

- 7 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat het inkomen van de kwekers van snijbloemen moet worden beschermd.

Maximumscore 2

- 8 Uit de zin: "Bovendien groeien de bloemen sneller, waardoor er veel snijbloemen geplukt moeten worden."

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

Een toelichting waaruit blijkt dat (onafhankelijk van de prijs) het aanbod van snijbloemen toeneemt, waardoor de aanbodlijn (naar rechts) verschuift.

Maximumscore 2

- 9 Een voorbeeld van een juiste berekening is:

Uitgaven veilingfonds eerste week juli

Opkopen doorgedraaide snijbloemen: $200.000 \times \text{€ } 1,40$ € 280.000

Inkomsten veilingfonds eerste week juli

Inhouding op de omzet: $0,05 \times \text{€ } 2.080.000$ € 104.000

Verkoop aan bejaardentehuizen: $0,10 \times 200.000 \times \text{€ } 0,50$ € 10.000

Totale inkomsten € 114.000

Het veilingfonds is in de eerste week van juli afgenomen met € 166.000

Maximumscore 2

- 10 Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat het verkopen van snijbloemen aan bejaardentehuizen voor een prijs onder de bodemprijs tot afname van de vraag naar snijbloemen op de veiling kan leiden.

Opgave 4

11 □ Maximumscore 6

Karel:

Te beoordelen aspect	Noteer 0, 1 of 2 punten: 0 indien (vrijwel) geheel fout 2 indien (vrijwel) geheel goed 1 bij twijfel
a Het gevolg voor de arbeidsmarkt is correct uitgewerkt. Te denken valt aan afname van structurele problemen op de arbeidsmarkt.	
b Het gevolg voor de secundaire inkomensverdeling is correct uitgewerkt. Te denken valt aan het minder scheef worden van de inkomensverdeling, hetgeen wenselijk wordt geacht.	
Het gekozen aspect past bij het voorafgaande betoog en is correct uitgewerkt. Te denken valt aan: bij 2: beperking van de milieuverontreiniging of afname van het aantal verkeersslachtoffers. bij 3: door afnemende werkloosheid dalen de sociale uitkeringen. bij 4: extra groei van productie en inkomen doordat een golf aan toenames van bestedingen wordt opgeroepen.	
Indien het gebruikte aantal woorden te veel afwijkt en / of het betoog geen goed doorlopend verhaal is.	-1
Totaal aantal punten	

Loes:

Te beoordelen aspect	Noteer 0, 1 of 2 punten: 0 indien (vrijwel) geheel fout 2 indien (vrijwel) geheel goed 1 bij twijfel
a Het gevolg voor de arbeidsmarkt is correct uitgewerkt. Te denken valt aan afname van de vraag naar arbeid in de autobranche.	
b Het gevolg voor de secundaire inkomensverdeling is correct uitgewerkt. Te denken valt aan verdergaande nivellering die (met het oog op internationale ontwikkelingen) niet wenselijk wordt geacht.	
Het gekozen aspect past bij het voorafgaande betoog en is correct uitgewerkt. Te denken valt aan: bij 1: toename van het aantal reizigers per openbaar vervoer kan tot overvolle bussen en treinen leiden. bij 2: toename van het beslag op de natuur door de noodzaak van extra treininfrastructuur. bij 4: gevaar voor toename van inflatie doordat de extra groei van productie en inkomen tot overbesteding leidt.	
Indien het gebruikte aantal woorden te veel afwijkt en / of het betoog geen goed doorlopend verhaal is.	-1
Totaal aantal punten	

Opgave 5**Maximumscore 2**

- 12 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 $1650 \times 0,15245 \times 2,20371 = f 554,33$

Maximumscore 2

- 13 lager
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat voor dezelfde hoeveelheid euro's minder guldens moeten worden betaald waardoor het prijspeil in guldens daalt.

Maximumscore 2

- 14 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- Een antwoord waaruit blijkt dat de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven verslechtert waardoor de export kan dalen en de werkloosheid in de exportsector toeneemt.
 - Een antwoord waaruit blijkt dat de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven verslechtert waardoor de export en het nationale inkomen kunnen dalen zodat de consumptie daalt / de investeringen dalen en de werkloosheid toeneemt.

Maximumscore 2

- 15 een revaluatie van de gulden
Voorbeelden van een juiste toelichting zijn:
- Een toelichting waaruit blijkt dat de verhoging van de omwisselkoers niet het gevolg is van een verandering in vraag en / of aanbod op de valutamarkt.
 - Een toelichting waaruit blijkt dat het gaat om een officiële verhoging van de omwisselkoers van de gulden.

Opgave 6**Maximumscore 2**

- 16 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat de beroepsbevolking tussen 1993 en 1997 is toegenomen.

Maximumscore 2

- 17 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 $5.769.000 + 3.000 = 5.772.000$ personen.

Maximumscore 2

- 18 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 $(77,6\% - 37,6\%) \times 6.164.000 = 2.465.600$ personen

Maximumscore 2

- 19 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
- de werkgelegenheid
Uit het antwoord moet bovendien blijken dat de werkgelegenheid (steeds meer) toeneemt.
 - de particuliere investeringen
Uit het antwoord moet bovendien blijken dat de investeringen (steeds meer) toenemen.

Maximumscore 2

- 20 Een antwoord waaruit blijkt dat het gaat om 1994, omdat in dat jaar de arbeidsproductiviteit sterker stijgt dan de loonkosten per werknemer.

Opgave 7**Maximumscore 3**

- 21
-
- Een voorbeeld van een juiste berekening is:

Het aantal nieuwe personeelsleden is $\frac{540 \times 40 \times 0,10 \times 0,80}{30} = 57,6$

De werkgelegenheid stijgt met $\frac{57,6}{540} \times 100\% = 10,7\%$

Opmerking

Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Maximumscore 3

- 22
-
- gestegen

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Een verklaring waaruit blijkt dat door een herbezetting van minder dan 100% het aantal gewerkte uren is afgenomen terwijl de productie gelijk gebleven is.

Opgave 8**Maximumscore 1**

- 23
-
- 197 miljard euro

Maximumscore 2

- 24
-
- Een voorbeeld van een juiste berekening is:

De inkomende geldstroom van gezinnen bedraagt

€ 350 miljard

De gegeven uitgaande geldstroom van gezinnen bedraagt € 199 + € 47

€ 246 miljard

De belastingontvangsten van de overheid bedragen

€ 104 miljard

Maximumscore 2

- 25
-
- Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{197 + 180}{350} = 1,08$$

Opmerkingen

Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Een antwoord in procenten ook goed rekenen.

Maximumscore 3

- 26
-
- Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een pijl van bedrijven naar overheid die weergeeft dat bedrijven belastingen / heffingen betalen.
- Een pijl van overheid naar gezinnen die weergeeft dat de overheid overdrachtsinkomens uitkeert.
- Een pijl van overheid naar buitenland die weergeeft dat de overheid ontwikkelingshulp betaalt.

Einde